

**FORENSIC ASPECTS OF THE STUDY OF BALLISTIC CHARACTERISTICS
AND DAMAGING PROPERTIES OF LOW-SPEED KINETIC PROJECTILES**

**O. Kolomiitsev
V. Nikitiuk
O. Herman
I. Samoilenko**

During unauthorized rallies, mass gatherings and riots with their extremist escalation into a confrontation with law enforcement agencies, the opposing side of the conflict, in order to remotely contain law enforcement officers and inflict maximum damage on them, actively uses improvised means and widespread objects (stones, fragments of building structures and materials, individual parts of various equipment, etc.), which can be put into free flight with the help of human muscle power or with the help of special throwing devices (slings, slingshots, etc.). Despite their relatively low muzzle velocity, such kinetic projectiles are capable of causing fairly severe bodily injury due to their mass. Since there are no methodological recommendations for determining the ballistic characteristics of these low-velocity kinetic projectiles in modern expert practice in weapons research, the authors conducted experimental studies to determine the data that can be used to calculate their trajectory parameters, as well as to determine their damaging properties.

Key words: nut, external ballistics, stones, kinetic energy, low-velocity kinetic projectile, neuroballistic torsion device, optoelectronic measuring complex, muzzle velocity, sling, slingshot, forensic ballistics.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2023.68.44>
УДК 343. 985 : 343. 13

Юрій Павлович Приходько
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістичного забезпечення
та судових експертиз

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3080-6676>
E-mail: prukhodky_up@ukr.net

Національна академія внутрішніх справ

Тарас Михайлович Івасишин
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6604-0362>
E-mail: scorpioitm@gmail.com

Національна академія Служби безпеки України

Андрій Борисович Кульчицький
виконуючий обов'язки завідувача
лабораторії військових досліджень

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6389-348X>

E-mail: andrii.kulchytskyi@kndise.gov.ua

Володимир Миколайович Мунчак
завідувач відділу вибухотехнічних досліджень
та досліджень ракетної, артилерійської зброї
лабораторії військових досліджень

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-3866-731X>

E-mail: vladmynchak@ukr.net

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СИТУАЦІЙНОЇ ВИБУХОТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Особливістю проблематики, яка розглянута в даній статті, є вивчення питань ситуаційної експертизи, як виду криміналістичного дослідження. Колектив авторів розглядає ситуаційну криміналістичну експертизу в розрізі вибухотехнічної експертизи, оскільки даний вид дослідження є досить специфічним. На неї треба звертати особливу увагу, адже за результатами проведеного ситуаційного дослідження суд приймає важливе рішення про покарання винних.

***Ключові слова:** ситуаційна експертиза, спеціальні знання, вибухотехнічна експертиза, вибух, вибуховий пристрій, об'єкти дослідження.*

Постановка проблеми. Сутність судової експертизи полягає в аналізі експертом за постановою слідчого (прокурора, судді, клопотанням адвоката тощо) наданих йому матеріальних об'єктів (речових доказів), а також різноманітних документів з метою встановлення фактичних даних, що мають значення для вірного вирішення суті кримінального провадження або адміністративної, господарської чи цивільної справи [1, с.14]. На даний час можна вважати, що загальна теорія судової експертизи, яка ґрунтується на єдності інтегрованої природи всіх родів і видів судових експертиз, сформувалася як самостійна наука. В її зміст входять узагальнені уявлення про завдання та об'єкти судової експертизи, суб'єктів судово-експертної діяльності, окремі судово-експертні теорії і вчення, основи методології експертних досліджень, класифікацію судових експертиз та судово-експертних методик, інформатизацію і комп'ютеризацію судово-експертної діяльності та цілий ряд інших питань.

Одним з важливих напрямків у теорії судової експертизи є такий вид дослідження як ситуаційна експертиза. Питання, які вирішує ситуаційна експертиза завжди мають ретроспективний характер. Такі дослідження

засновані на вивченні цілого комплексу різноманітних слідів, об'єктів та обставин, що утворюються до та після скоєння злочину. Особливої уваги у цьому сенсі заслуговує ситуаційна вибухотехнічна експертиза, яка є специфічним видом дослідження і стосується використання вибухових матеріалів у злочинних цілях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам судової експертизи у науковій літературі присвячено багато досліджень серед яких праці: В. В. Арешонкова, В. Г. Гончаренка, І. В. Гори, Г. Р. Грановського, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, В. А. Колесника, В. О. Коновалової, В. К. Лисиченка, І. В. Пирога, А. М. Погорецького, В. В. Тіщенко, В. Ю. Шелітька, М. Г. Щербаковського, Ю. М. Черноус, В. В. Юсупова та ін. Також були проведені певні дослідження щодо проведення судових експертиз вибухових пристроїв, вибухових речовин, обставин і механізмів вибухів, якими займались В. Пащенко, А. Іщенко, М. Кобець, В. Гудков, О. Рувін, Г. Прохоров-Лукін і інші науковці та практики.

Мета дослідження. Провести аналіз сучасного стану ситуаційних експертних досліджень у сенсі призначення й проведення судових вибухотехнічних експертиз, що дасть позитивний вплив на якість розслідування злочинів, пов'язаних з використанням вибухових пристроїв, боєприпасів та вибухових речовин.

Виклад основного матеріалу. Судова експертиза з точки зору її сутності являє собою дослідження, в ході якого при використанні спеціальних наукових знань (методик, приладів, інструментів) встановлюються ознаки і властивості об'єктів дослідження, проводиться їх наукова оцінка з точки зору необхідності й достатності для того, щоб сформулювати нове вивідне завдання, котре і є відповіддю на вирішуване в ході дослідження питання, тобто висновок експерта.

Від експертиз, що проводяться в інших сферах людської діяльності, судова експертиза відрізняється такими ознаками: збиранням і підготовкою матеріалів на експертизу, призначенням і проведенням її із дотриманням спеціального правового регламенту, що визначає права і обов'язки експерта, а також суб'єкта, котрий призначив експертизу, та учасників кримінального, цивільного чи господарського процесу проведення дослідження, заснованого на використанні спеціальних знань в різноманітних галузях науки, техніки, мистецтва чи ремесла [1, с.14].

Науковці розглядають два основні підходи до розуміння сутності поняття «судова експертиза». В широкому розумінні – це процесуальна форма застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні. У вузькому – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду (ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 [2]).

Сутність судової експертизи деталізується в низці ознак, які характеризують особливості її виконання в кримінальному провадженні, зокрема:

– дослідження спеціальним суб'єктом (експертна установа, експерт або експерти);

– дослідження на основі застосування спеціальних знань у різних галузях науки, техніки, мистецтва, ремесла (медицини, фізики, хімії, біології, трасології, балістики, вибухотехніки, музики, образотворчого мистецтва тощо);

– дослідження з метою виявлення обставин, що мають важливе значення для кримінального провадження (встановлення або спростування певних фактів, моделювання певних ситуацій, встановлення тотожності об'єктів, групофікація тощо);

– дослідження з дотриманням встановленого процесуального порядку експертизи (визначення кола ініціаторів експертизи, дотримання порядку призначення експертизи, оформлення її результатів, оцінки висновку тощо);

– дослідження завершується висновком, що є джерелом доказів у кримінальному провадженні [3].

Фактичні підстави проведення судової експертизи є очевидними із конкретного факту правопорушення і обумовлені необхідністю застосування спеціальних знань для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, наприклад: з'ясувати природу певної речовини (кров, лак, фарба, паливно-мастильний матеріал, наркотична речовина, вибухівка тощо); ідентифікувати певні об'єкти (виконавця рукописного тексту; екземпляр зброї, з якої виконано постріл; особу, котра залишила дактилоскопічний слід); визначити послідовність дій та характеристики процесів (механізм утворення трасологічних слідів; причини смерті); спосіб приведення в дію вибухового пристрою; рух транспортних засобів до моменту зіткнення) тощо.

Узагальнюючи спеціальні завдання судових експертиз можна виокремити залежно від гносеологічної сутності такі їх основні групи:

– ідентифікаційні, кінцева мета – встановлення тотожності об'єктів (наприклад, куль чи гільз, що вистріляні з однієї зброї);

– класифікаційні, належність певного об'єкта до певного роду, класу, виду, групи (наприклад, належність засобу підризу до певного боєприпасу);

– діагностичні, встановлення певних процесів, станів, зв'язків, можливостей, характеристик об'єкта (наприклад, встановлення факту справності ударно-спускового механізму уніфікованого запалу для ручних гранат);

– ситуаційні, визначення механізму події, перебігу певної діяльності, виникнення слідів (наприклад, з'ясування зони ураження вибухнувшого вибухового пристрою, взаємного розміщення транспортних засобів до моменту зіткнення тощо).

Ситуація в словниковому тлумаченні – це «сукупність умов і обставин, що створюють певне становище» [4, с. 208]. Під ситуацією в криміналістиці розуміють обстановку, що існує й схильна до змін у конкретний момент часу, яка характеризується безліччю речей, пов'язаних з подією злочину.

Ситуаційні дослідження в криміналістиці сформувалися в 70-ті роки ХХ століття і успішно проводяться в межах криміналістичної експертизи до теперішнього часу. Цей вид досліджень охоплює подію злочину з різних сторін (час, місце, структура, спосіб вчинення злочину, засоби які

використовувались злочинцем і т. ін.). Відомий криміналіст Г. Л. Грановський, який відніс дану експертизу до класу криміналістичних, розглядає ситуацію як систему, що представлена багатьма об'єктами (елементами системи), котрі мають певні якості з фіксованими між ними відношеннями.

Як зауважує Н. І. Клименко, незважаючи на деяку схожість діагностичної і ситуаційної експертизи, кожна з них має свої особливості. Для діагностичної експертизи завданням є встановлення типових ознак того чи іншого об'єкта в цій ситуації. Ситуаційна ж експертиза встановлює комплекс різних ознак, об'єктів окремих ситуацій, із яких складається цілісна картина всієї досліджуваної події, встановлення механізму якої потребує застосування різних судових експертиз [5].

Ситуаційна криміналістична експертиза використовує такі спеціальні знання, які дають змогу досліджувати всю матеріальну обстановку місця події в комплексі й вирішувати питання щодо способу вчинення злочину та способу дії осіб, які перебувають на місці події. Основою для таких суджень є матеріали кримінального провадження, матеріальна обстановка й результати інших експертиз.

Зазначаючи складність ситуаційної експертизи з урахуванням специфіки вирішуваних нею завдань А. І. Вінберг і Н. Т. Малаховська розглядали її як комплексну судову експертизу, в ході виконання якої досліджується комплекс різних ознак і конкретних ситуацій, з яких складається загальна картина всієї досліджуваної події.

На думку Д. С. Афоніна, сьгодні єдиної концепції, що стосується питань загальнотеоретичного й методичного характеру, застосованих до судової ситуаційної експертизи, немає. З однієї сторони, предмет ситуаційної експертизи можна розглядати як комплексне експертне дослідження елементів об'єктивної сторони злочину особою, яка володіє спеціальними знаннями, що спрямоване на ретроспективну реконструкцію ситуації (події) злочину загалом або окремих його елементів за речовою та слідовою обстановкою на місці події. З іншої сторони, якщо розглядати концепцію самостійності ситуаційної судової експертизи, можна згадати про ситуаційні другорядні завдання, які направлені на реконструкцію речової обстановки події, що дозволяє в подальшому, використовуючи результати інших досліджень, відтворити характер і послідовність її окремих фрагментів [6, с.148-150].

Розглядаючи предмет ситуаційної експертизи, вагомим є той аргумент, що в криміналістичному аспекті ситуація – це не просто обстановка, а динамічна обстановка, тобто та яка постійно змінюється, причому в певний момент часу, і яка є сукупністю великої кількості предметів, пов'язаних подією. В інформаційному плані ситуація володіє такими якостями як унікальність, ретроспективність, відображення в матеріальних та ідеальних слідах. Тому, важливим моментом щодо призначення ситуаційної експертизи є встановлення можливих варіантів або встановлення справжньої динаміки тих чи інших подій.

Як зазначає Г. В. Прохоров-Лукін, усі ситуаційні питання поділяються на сім груп:

1. Чи є причинний зв'язок між об'єктами дослідження?
2. Яка причина явища одного із об'єктів?
3. Які наслідки явища одного із об'єктів?
4. Чи є в причинному зв'язку між об'єктами дослідження певні ознаки?
5. Яке явище відбулося раніше?
6. Чи була можливість запобігти наслідкам?
7. Чи мав обвинувачений (підозрюваний) можливість передбачати ці наслідки?

Тому, тільки експерт може дати висновок про наявність чи відсутність причинного зв'язку, про причину або наслідок [7].

Головним завданням судової вибухотехнічної експертизи є визначення:

- факту вибуху вибухового пристрою на місці події;
- встановлення виду вибуху;
- встановлення належності об'єкта до вибухового пристрою чи боеприпасу та визначення класифікаційної категорії пристрою;
- встановлення потужності вибуху;
- встановлення конструкції вибухового пристрою та способу його виготовлення і принципу дії;
- встановлення здатності вибухового пристрою викликати вибух і можливості вибуху вибухового пристрою в певних умовах (струс, нахил, нагрівання тощо);
- встановлення в обставинах кримінального провадження даних, що стосуються особи, яка виготовила саморобний вибуховий пристрій і привела його в дію [8, с. 131].

Об'єктами судової вибухотехнічної експертизи є:

- заряди вибухових речовин;
- засоби підривання;
- вибухові пристрої промислового виготовлення;
- вибухові пристрої саморобного виготовлення;
- залишки від вибуху промислових чи саморобних вибухових пристроїв;
- наслідки від вибуху.

Якщо ми будемо вивчати ситуаційну вибухотехнічну експертизу, то її цілком є визначення можливості вибуху під час окремих умов поводження з вибухонебезпечним предметом, визначення можливості наслідків вибуху в певних умовах, встановлення або відсутності реальної небезпеки для життя й здоров'я людей, визначення відповідності масштабів руйнувань на місці події, визначення потужності заряду вибухової речовини підірваного чи знешкодженого вибухового пристрою.

В залежності від обставин скоєного злочину, інформативності виявлених і вилучених на місці події слідів, враховуючи ту оперативну та слідчу ситуацію, яка склалась під час розслідування, а також завдання щодо відпрацювання слідчих версій скоєного, на вирішення ситуаційної вибухотехнічної експертизи можуть ставитись наступні питання:

Чи був застосований на місці події вибуховий пристрій?

Чи є зафіксовані на місці події руйнування і ушкодження результатом дії вибуху вибухового пристрою?

Яка зона ураження вибухового пристрою, що вибухнув?

Яка небезпечна зона розльоту фрагментів вибухового пристрою в даній обстановці?

Де знаходився та як був розташований вибуховий пристрій в момент вибуху?

Які дії потерпілого призвели до вибуху вибухового пристрою?

На якій відстані й в якому місці міг знаходитись злочинець, який здійснивав керування вибухом з використанням радіосигналу?

Звісно, що в залежності від ситуації, на вирішення ситуаційної судової вибухотехнічної експертизи слідчим можуть бути поставлені питання й іншого характеру.

Наприклад, враховуючи можливості вибухотехнічної експертизи можна ідентифікувати ушкодження, що характерні для наслідків вибуху боєприпасу. Як зазначають В. В. Бондарчук і А. М. Лисеюк встановлення (за наявністю такої можливості) належності застосованого боєприпасу до певних зразків зброї та в комплексі із будівельно-технічною експертизою можливо визначити причинно-наслідковий зв'язок між руйнуванням об'єкту нерухомого майна та ракетним чи артилерійським обстрілом [9].

Повномасштабна війна в Україні, яку розв'язала російська федерація, спричинила велику кількість руйнувань об'єктів як нерухомого так і рухомого майна, яке пошкоджене в результаті обстрілів потужними боєприпасами різних систем і калібрів.

За оцінкою експертів Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, окрім типових питань, які вирішуються експертами експертних підрозділів Служби безпеки України [10] у кримінальних провадженнях за фактами воєнних злочинів, при призначенні ситуаційної вибухотехнічної експертизи, з метою фіксації факту настання прямих збитків нерухомому майну, додатково доцільно ставити наступні запитання:

Внаслідок чого утворилися пошкодження об'єкту нерухомого майна?

Чи спричинені руйнування об'єкту нерухомого майна, внаслідок застосування боєприпасів, якщо так, то яких саме? [9].

У вибухотехнічній експертизі до цього часу розроблені методики за всіма головними видами досліджень вибухових речовин, вибухових пристроїв і слідів їх застосування. За їх допомогою можна ефективно розв'язувати завдання за визначенням складу вибухової речовини, маси заряду, способу його підривання, способу виготовлення вибухового пристрою, його вражаючих властивостей тощо. Проте, рівень розвитку вибухотехнічної експертизи не може повною мірою задовольнити потреби практики, оскільки постійно вдосконалюються засоби і методи вчинення кримінальних вибухів. У зв'язку з цим вченими і практиками проводиться постійна робота з удосконалення методик вибухотехнічних досліджень [11, с. 278-286].

Не можна оминати і той факт, що важливим чинником під час призначення ситуаційних судових вибухотехнічних експертиз є питання якості наданих матеріалів експертові. При цьому особливу увагу необхідно звертати на те, щоб:

– інформація, яка відображається в протоколах огляду місця події, слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, включала докладний опис обставин події;

– забезпечувалось належне зберігання речових доказів, а під час вибухотехнічної експертизи вони в більшості випадків зберігаються у вибухотехнічних підрозділах, що в свою чергу не виключає втрату інформаційної значимості наявних на них слідів злочину.

Таким чином, під час призначення ситуаційної вибухотехнічної експертизи питання якості поданих на дослідження матеріалів дослідження мають важливе значення. В протоколах слідчих (розшукових) дій (допитів, слідчих експериментів) є необхідним детальне висвітлення обставин події, детальний опис особливостей умов, в яких відбувалась подія.

Висновки. Враховуючи вищевикладене, можна вказати, що особливостю ситуаційної вибухотехнічної експертизи є те, що за своїм характером у більшості випадків це має бути комплексна криміналістична експертиза. Під час проведення ситуаційної вибухотехнічної експертизи повинні враховуватись результати слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з дослідженням обстановки місця події. Предметом ситуаційної вибухотехнічної експертизи є обставини, безпосередньо пов'язані з предметом доказування. Ситуаційні вибухотехнічні експертизи відрізняються складним і багатетапним характером розв'язуваних завдань, що визначається специфічними особливостями об'єктів дослідження, в якості яких виступають багатокomпонентні події.

Ситуаційна вибухотехнічна експертиза проводиться на підставі висунутих слідством і судом версій. Під час проведення ситуаційної вибухотехнічної експертизи використовуються результати огляду місця події, а також у більшості випадків інших слідчих (розшукових) дій, включаючи слідчий експеримент, беруться до уваги висновки експертів щодо раніше проведених судових експертиз.

Перелік посилань

1. Експертизи у судочинстві України. Роз'яснення. Законодавство. Судова практика / за ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. Київ, 2015. № 5-6 С. 14.
- 2.. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII (зі змін та допов.). URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/ conv](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/conv) (дата звернення 31.05.2023).
3. Дуфенюк О. М. Експертиза у кримінальному провадженні за законодавством України та Польщі: порівняльне

References

1. Honcharenko, V. H., Hora, I. V. (Eds.) (2015) Expertise in the judiciary of Ukraine. Clarification. Legislation. Judicial practice. *Bulletin of legislation and legal practice of Ukraine*. Kyiv. No. 5-6. P. 14 (in Ukrainian).
2. On Forensic Expertise: Law of Ukraine dated February 25, 1994 No. 4038-XII (amended and supplemented). Retrieved from: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/ conv](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/conv) (access date 31.05.2023) (in Ukrainian).
3. Dufeniuk, O. M. (2018). Expertise in criminal proceedings under the legislation of

- дослідження : монографія. Львів: Льв. ДУВС, 2018. 272 с.
4. Словник української мови : у 11 т. / за ред. І. К. Білодіда ; АН УРСР, Ін-т мовознавства. Київ : Наук. думка, 1978. Т.9. – 916 с.
5. Клименко Н. І. Судова експертологія. Курс лекцій. : навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл / Київ : Видав. Дім «Ін Юре», 2007. 528 с.
6. Афонін Д. С. Значення ситуаційних судових експертиз у розслідуванні злочинів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. С.148-150.
7. Прохоров-Лукін Г. В. Теоретичні і методичні основи судово-експертної ситуації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 1993. 217 с.
8. Методичний посібник для працівників органів досудового слідства з питань призначення та проведення судової експертизи / за заг. ред. П. В. Коляди. Київ : УВПД ГШ МВС України, 2008. 278 с.
9. Бондарчук В. В., Лисеюк А. М. Експертне забезпечення виявлення та оцінки збитків, завданих воєнними злочинами. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/38959/Ovsh_22-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 31.05.2023)
10. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень в системі Служби безпеки України. Перелік орієнтовних питань, які вирішуються експертами експертних підрозділів СБУ під час проведення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказом ЦУ СБУ від 29.05.2015 № 371.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15#n339> (дата звернення 31.05.2023)
11. Іщенко А. В., Кобець М. В. Методика експертного дослідження вибухонебезпечних об'єктів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. Київ, 2005. № 1. С. 278-286.
- Ukraine and Poland: a comparative study: monograph. Lviv. 272 p. (in Ukrainian).
4. Bilodid, I. K. (Ed.) (1978). Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes. Volume 9. 916 p. (in Ukrainian).
5. Klymenko, N. I. (2007). Forensic expertise. Course of lectures: education manual. Kyiv. 528 p. (in Ukrainian).
6. Afonin, D. S. (2014). The value of situational forensic examinations in the investigation of crimes. *South Ukrainian legal journal*. P.148-150 (in Ukrainian).
7. Prokhorov-Lukin, H. V. (1993). Theoretical and methodical foundations of forensic situational analysis: extended abstract of Candidate's thesis of Juridical Sciences: 12.00.09. Kyiv. 217 p. (in Ukrainian).
8. Koliad, P. V. (Ed.) (2008). Methodical guide for employees of pre-trial investigation bodies on the appointment and conduct of forensic examination. Kyiv. 278 p. (in Ukrainian).
9. Bondarchuk, V. V., Lyseiuk, A. M. Expert support for detection and assessment of damages caused by war crimes. Retrieved from: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/38959/Ovsh_22-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y (access date 31.05.2023) (in Ukrainian).
10. Instructions on the appointment and conduct of forensic examinations and expert studies in the system of the Security Service of Ukraine. The list of indicative issues that are resolved by experts of expert divisions of the Security Service of Ukraine during forensic examinations and expert studies: approved. by the order of the Central Security Service of Ukraine No. 371 of May 29, 2015. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15#n339> (access date 31.05.2023) (in Ukrainian).
11. Ishchenko, A. V., Kobets, M. V. (2005). Methodology of expert investigation of explosive objects. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs of Ukraine*. Kyiv. No. 1. P. 278-286 (in Ukrainian).

12. Реєстр методик проведення судових експериз. URL: <https://rmpse.minjust.gov.ua> (дата звернення 31.05.2023)
13. Шепітько В. Ю. Криміналістика: Словник, термінів. URL: <https://jurkniga.ua/contents/kriminalistika-slovník-terminiv.pdf> (дата звернення 31.05.2023)
14. Щербаківський М. Г. Сутність, структура та цілі використання спеціальних знань у судочинстві. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*, 2018, С. 184–193. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.20>
15. Пілюков Ю. Використання спеціальних знань у кримінальних провадженнях. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 4, С. 240–245. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2019.04.240>
12. Register of methods of conducting forensic examinations. Retrieved from: <https://rmpse.minjust.gov.ua> (access date 31.05.2023) (in Ukrainian).
13. Shepitko, V. Yu. Criminalistics: Glossary of terms. Retrieved from: <https://jurkniga.ua/contents/kriminalistika-slovník-terminiv.pdf> (access date 31.05.2023) (in Ukrainian).
14. Shcherbakovskiy, M. H. (2018). The essence, structure and purposes of using special knowledge in judicial proceedings. Theory and practice of forensic examination and criminalistics. P. 184-193. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.20> (in Ukrainian).
15. Piliukov, Yu. (2020). Use of special knowledge in criminal proceedings. *Current problems of jurisprudence*. No. 4. P. 240-245. (in Ukrainian).

SOME ASPECTS OF SITUATIONAL EXPLOSIVE EXPERTISE

Yu. Prykhodko
T. Ivasychyn
A. Kulchytskyi
V. Munchak

The peculiarity of the issues discussed in this article is the study of situational expertise as a type of forensic research. The team of authors consider situational forensic expertise in terms of explosives expertise because this type of research is quite specific.

Practice shows that not all participants in the criminal process equally understand the importance of studying the issue related to the situational explosive expertise. There are many examples of errors in the appointment of situational explosive technical expertise, in solving questions by experts during the performance of this type of expertise. However, the most difficult issue is the collection and provision of objects (materials) for expert research. Special attention should be paid to this because based on the results of the situational study, the court makes an important decision on the punishment of the guilty.

Carrying out the analysis of the current state of situational expert studies in the sense of appointing and conducting forensic explosive expertise will improve the quality of the investigation of crimes related to the use of explosive devices, ammunition and explosives.

The article determines that a feature of the situational explosive expertise is that by its nature, in most cases, it should be a comprehensive forensic expertise. When conducting situational explosive expertise, the results of investigative (search) actions related to the study of the situation at the scene of the incident should be taken into account. The study of situational explosive expertise is incidents specifically related to

the subject of confirmation. Situational explosive expertise is distinguished by the complex and multi-stage nature of the tasks being solved, determined by the specific features of the objects of study, which are multi-component events.

Situational explosive expertise is carried out on the basis of the versions put forward by the investigation and the court. When conducting a situational explosive expertise, the results of an inspection of the scene of the incident are used, and in most cases of other investigative (detective) actions, including an investigative experiment, the conclusions of experts regarding previously conducted forensic expertise are taken into account.

Key words: situational expertise, special knowledge, explosive technical expertise, explosion, explosive device, research objects.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2023.68.45>
УДК 343.9

Олександр Олексійович Садченко
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач лабораторії організації наукової, методичної діяльності,
нормативного забезпечення та міжнародного співробітництва

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0727-4181>
E-mail: oleksandr.sadchenko@kndise.gov.ua

Андрій Борисович Кульчицький
виконуючий обов'язки завідувача лабораторії
військових досліджень

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6389-348X>
E-mail: andrii.kulchytskyi@kndise.gov.ua

Олексій Володимирович Степанюк
головний судовий експерт
відділу вибухотехнічних досліджень та досліджень ракетної,
артилерійської зброї
лабораторії військових досліджень

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1528-8390>
E-mail: steppanuk1961@ukr.net

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

**СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ СУДОВОЇ
ВИБУХОТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

*У статті розглядаються проблемні питання методики узагальнення,
систематизації й формування термінології в галузі вибухотехнічної*